

Małgorzata Ślezak

Punktem kulminacyjnym debata w Bazarze

Uroczystości

20 listopada, podczas XIV sesji Rady Powiatu w Poznaniu, nastąpiło podsumowanie działań i przedsięwzięć Komitetu Honorowego i Komitetu Organizacyjnego obchodów 100. rocznicy wybuchu Powstania Wielkopolskiego.

– Ten bohaterski zryw był wyjątkowym wydarzeniem w historii naszego regionu oraz całego kraju. To przecież dzięki niemu Wielkopolska została włączona w granice Państwa Polskiego. Dlatego też okragłą rocznicę wybuchu powstania chcieliśmy uczcić w jak najbardziej godny sposób. I to, mam wrażenie, nam się udało, ponieważ świętowaliśmy uroczystie, ciekawie i bardzo radośnie – mówi starosta poznański Jan Grabkowski.

Komitet Honorowy oraz Komitet Organizacyjny do spraw obchodów 100. rocznicy wybuchu Powstania Wielkopolskiego powstały już w 2018 roku. A za nimi konkretne pomysły i inicjatywy. Jedną z nich było organizowanie cyklicznych wycieczek do Muzeum Powstańców Wielkopolskich im. Generała Józefa Dobor-Muśnickiego w Luso-wie. W sumie z tej oferty skorzystało ponad dwa tysiące uczniów ze szkół prowadzonych przez powiat poznański. – To były żywe lekcje historii. Staraliśmy się opowiadać o powstaniu jak najbardziej przystępny spo-

Punktem kulminacyjnym obchodów była debata, która odbyła się w poznańskim hotelu Bazar

sób – mówi Michał Krzyżaniak, dyrektor placówki.

Co młodzież mogła zobaczyć w Muzeum? – Nasze zbiory obejmują przede wszystkim różnego rodzaju pamiątki po powstańcach, związane z całym ich życiem. Posiadamy liczne fotografie dokumentujące wydarzenia z lat 1918-1920. Na co dzień staramy się też dokopywać do różnego rodzaju ciekawostek z tamtych lat. Można je znaleźć w starych listach czy też ówczesnych relacjach prasowych. One są bardzo plastyczne i najlepiej oddają ducha czasu. I o tym też mówiliśmy podczas spotkań z uczniami – dodaje dyrektor.

Za punkt kulminacyjny obchodów w powiecie poznańskim 100. rocznicy wybuchu Powstania Wielkopolskiego **bez wątpienia można uznać debatę, która**

odbyła się w poznańskim hotelu Bazar. Tym samym, w którym przed stu laty przemawiał do mieszkańców Poznania Ignacy Jan Paderewski. Debata nosiła nazwę „O Powstaniu Wielkopolskim z perspektywy Krakowa, Warszawy i Poznania” i **wzięli w niej udział: prof. Andrzej Chwałba, prof. Tomasz Nałęcz, prof. Janusz Karwat oraz prof. Waldemar Łazuga.** – To były wyjątkowe dwie godziny. Przyznam się, że nie uczestniczyłem jeszcze w tego typu spotkaniu, z którego w trakcie nikt nie wyszedł. A tak właśnie było w hotelu Bazar. To najlepiej świadczy o tym, jaki był poziom dyskusji. Nie można też zapomnieć o oprawie, która towarzyszyła debacie – przypomina starosta poznański.

Bardzo ciekawym pomysłem nawiązującym do rocz-

nicy wybuchu powstania był również konkurs wiedzy o tym wydarzeniu dla młodzieży, który wbrew powszechnie panującym opiniom, pokazał, że młodzi ludzie wcale nie uciekają od historii i mają na jej temat naprawdę dużą wiedzę. Ten nietypowy, bo interaktywny, konkurs wygrali uczniowie Zespołu Szkół nr 1 w Swarzędzu im. Powstańców Wielkopolskich. Jak zatem widać nazwa zobowiązuje... I to właśnie w tej, prowadzonej przez powiat poznański placówce, odbyła się uroczysta sesja Rady Powiatu w Poznaniu, która w całości nawiązywała do wydarzeń sprzed stu lat.

Powiat poznański uczcił rocznicę także na wiele innych sposobów. Choćby obejmując patronatem liczne wydawnictwa i publika-

cje. Jedną z nich ukazała się jako dodatek do „Tygodnika Powszechnego”. Powstaniu Wielkopolskiemu w dużej mierze poświęcona była również Kronika Powiatu Poznańskiego 2018. W nawiązaniu do rocznicy, na terenie powiatu zorganizowano ponadto osiem akcji poboru krwi pod wspólną nazwą „Przelej krew dla Niepodległej”. Dzięki nim zebrano ok. 240 litrów krwi. Za sprawą Komitetu Honorowego i Komitetu Organizacyjnego przygotowano także liczne materiały promocyjne, flagi, banery czy też billboardy opatrzone symbolami powstańczy-mi.

Warto też przypomnieć, że o wydarzeniach rocznicowych na bieżąco informowaliśmy w naszych mediach – Powiatowej17., Radiowej 17., Prasowej17., a także na stronie internetowej www.powiat.poznan.pl, na której powstała specjalna zakładka, gdzie zebrane zostały wszystkie materiały dotyczące powstania. – Te wszystkie działania miały na celu oddanie hołdu powstańcom. Naszym celem było częste i głośne informowanie o tym, co się wydarzyło przed stu laty i jak ważnym wydarzeniem było Powstanie Wielkopolskie. Bo też, jak często podkreślałem, w minionych miesiącach ci, którzy nie pamiętają o historii, za nic mają też przyszłość – podsumował starosta poznański.

Tomasz Sikorski

Dwie dekady tatrzańskiego...

Rocznica

Powiat tatrzański obchodził 20-lecie swego istnienia. Dzięki podpisanej w 2013 roku umowy o współpracy z powiatem poznańskim, na uroczystościach obecny był Jan Grabkowski, starosta poznański. – Zawsze będę powtarzał, że w samorządzie pracujemy przede wszystkim dla ludzi i wszystko co robimy, musi być z myślą o nich. Tu nie uprawia się wielkiej polityki – mówił Jan Grabkowski, który gratulując gospodarzom, życzył kolejnych udanych 20 lat wszystkim samorządowcom z Podhala.

Zakopane i powiat poznański – jak wiadomo – łączy postać hrabiego Władysława Zamoyskiego, dlatego wraz z gratulacjami starosta przekazał między innymi obraz Zamku w Kórniku, którego rewitalizację od lat wspiera finansowo nasz powiat. Piotr Bąk, starosta tatrzański, oraz Edward Tybor, przewodniczący Rady Powiatu Tatrzańskiego, otrzymali też okolicznościowe kosze wykonane przez wychowanków SOSW w Owińskach, pełne przysmaków z powiatu poznańskiego.

Katarzyna Woznińska-Graczyk

Jedynka druga w Poroninie

Konkurs

W Poroninie odbył się wielki finał konkursu „Podhalańskie, spiskie i orawskie drogi do niepodległości”. Wzięli w nim udział uczniowie prowadzonego przez powiat poznański Zespołu Szkół nr 1 w Swarzędzu. Pokazali się z bardzo dobrej strony, bo dopiero po dogrywce musieli uznać wyższość reprezentantów z powiatu kartuskiego. Drugim ze Swarzędza, tworzyli: Adam Mordka, Jan Słocinski i Mateusz Sobczyński.

Do finałowej rywalizacji przystąpiło piętnaście drużyn reprezentujących szkoły z powiatów: poznańskiego, kartuskiego, tatrzańskiego, świdnickiego, nowotarskiego, a także Miasta Sopot. W tym roku tematem przewodnim były „Polacy, którzy zmienili świat”. To był już szósty finał konkursu, który realizowany jest w ramach partnerstwa powiatu poznańskiego z powiatem tatrzańskim.

Justyna Siepietowska-Jarzyńska

Nie dla smutku

Kabaret

„Precz ze smutkiem i szarością” – to hasło przewodnie najnowszego programu Cezarego Pazury, który będzie można obejrzeć 1 grudnia w swarzędzkiej sali koncertowej w Zalasewie. Tego dnia artysta będzie wychodził na scenę dwukrotnie, ponieważ ze względu na duże zainteresowanie spektaklem postanowiono zorganizować drugi występ. Przedstawienia zaplanowano na godz. 17.00 oraz 19.30. Cezary Pazura to postać doskonale znana publiczności. Aktor, który swoim rolami, choćby w obu częściach „Kilera” zapisał się w historii polskiej kinematografii. Bilety na oba koncerty można kupić w Ośrodku Kultury w Swarzędzu. (ts)

Abstrakcyjnie ciekawy temat

Rzeźba

96 uczestników z dziesięciu gmin powiatu poznańskiego: Dopiewa, Puszczykowa, Stęszewa, Czerwonaka, Pobiedzisk, Tarnowa Podgórnego, Rokietnicy, Komornik, Lubonia oraz Mosiny, wzięło udział w XIV Powiatowym Turnieju Rzeźbiarskim, który odbył się w Mosińskim

Ośrodku Kultury. – Celem imprezy było wyłonienie najzdolniejszych rzeźbiarzy amatorów spośród uczniów szkół podstawowych, branżowych i średnich, liceów plastycznych, a także wśród osób dorosłych i seniorów z powiatu poznańskiego – mówi Małgorzata Witt z Mosińskiego Ośrodka Kultury.

– Na czym polegają zawody? Każdy z uczestników turnieju otrzymuje porcję gliny i niemal w ostatniej chwili dowiaduje się, jaki jest temat pracy. A ten temat zazwyczaj jest bardzo trudny. W tym roku nosił on tytuł „W środku” – dodaje. – To temat bardzo abstrakcyjny, dający naprawdę szerokie pole możliwości – przyznaje Emilia Bogucka z Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu, która zasiadała w jury tegorocznego konkursu. I zdaniem tego właśnie jury, najlepiej z tematem przewodnim konkursu poradziła sobie Alicja Kaniewska z Domu Kultury w Stęszewie, która triumfowała także w rywalizacji

uczniów szkół podstawowych z klas VII-VIII.

W gronie uczniów z klas IV-VI wygrała Zofia Zachwieja z SP nr 1 w Skórczewie, a w kategorii szkoły średnie najwyższą ocenę pracę Anny Józefowicz z Zespołu Szkół w Mosinie. Wśród uczniów liceów plastycznych najlepszą okazała się Anna Górską z Państwowego Liceum Sztuk Plastycznych w Poznaniu. Nagrody wręczono także osobom dorosłym, które wzięły udział w konkursie. W tym przypadku pierwsze miejsce przyznano Julii Kaczmarczyk-Piotrowskiej z Komornik. Prace wszystkich uczestników są wystawione w Mosińskim Ośrodku Kultury na specjalnej wystawie. (dk, ts)

LISTA JEDNOSTEK NIEODPŁATNEGO PORADNICTWA NA TERENIE POWIATU POZNAŃSKIEGO

Lista zawiera dane jednostek nieodpłatnego poradnictwa uporządkowane według tematyki poradnictwa, w tym jednostek publicznych, jednostek niepublicznych działających na zlecenie oraz jednostek prowadzących działalność pożytku publicznego działających na zlecenie, którym powierzono zadania z zakresu poradnictwa specjalistycznego na podstawie odrębnych przepisów. Dane obejmują informacje o nazwie jednostek, zakresie poradnictwa, adresach i danych kontaktowych, w tym o stronach internetowych i numerach telefonicznych, dniach i godzinach działalności oraz kryteriach dostępu do usługi.

Na poniższym wykazie ujęto także krajowe infolinie tematyczne i inne formy porad świadczone za pośrednictwem komunikacji elektronicznej.

Część I:

	Nazwa jednostki	Zakres poradnictwa	Adres	Telefon	Dostępność dni i godziny	www	e-mail	Kryteria dostępu
PSYCHOLOGICZNE/PEDAGOGICZNE								
1.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Luboniu	Udzielanie pomocy psychologiczno - pedagogicznej m.in.: - wspomaganie dzieci i młodzieży odpowiednio do ich potrzeb rozwojowych i edukacyjnych, - prowadzenie terapii dzieci i młodzieży, - pomoc dzieciom i młodzieży w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, - wspieranie nauczycieli i rodziców, - podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień dzieci i młodzieży.	ul. Wschodnia 26 B, 62-030 Luboń	61 8581-979	poniedziałek – piątek: 08:00-16:00	www.poradnie.powiat.poznan.pl/lubon	e-mail: ppplubon@powiat.poznan.pl	Mieszkańcy: - miasta Luboń, - części gminy Dopiewo: (Dopiewo, Dopiewiec, Konarzewo)
	Filia w Tarnowie Podgórnym	Pomoc psychologiczno - pedagogiczna	ul. Sportowa 1 62-080 Tarnowo Podgórne	61 415 65 13	poniedziałek: 08:00-12:00, wtorek: 08:00-12:00, środa: 12:00-16:00, czwartek: 08:00-12:00, piątek: 08:00-12:00	e-mail: ppplubon.tarnowop@powiat.poznan.pl		Mieszkańcy gmin: Tarnowo Podgórne, - części gm. Rokietnica (Napachanie, Mrowino)
	Filia w Buku	Pomoc psychologiczno - pedagogiczna	ul. Szarych Szeregów 8, 64-320 Buk (budynek gimnazjum)	61 8140-241	poniedziałek, wtorek, czwartek, piątek: 08:00-16:00, środa: 12:00-16:00	e-mail: ppplubon.buk@powiat.poznan.pl		Mieszkańcy miasta gminy Buk, - części gminy Dopiewo (Skórzewo, Zakrzewo, Więckowice, Dąbrówka, Dąbrowa)
	Filia w Suchym Lesie	Pomoc psychologiczno - pedagogiczna	ul. Szkolna 15, 62-002 Suchy Las	61 8116-122	poniedziałek, wtorek, środa, piątek: 08:00-12:00, czwartek: 11:00-15:00	e-mail: ppplubon.suchyl@powiat.poznan.pl		Mieszkańcy gminy Suchy Las - części gminy Rokietnica
	Filia w Stęszewie	Pomoc psychologiczno - pedagogiczna	ul. Janusza Korczaka 2, 62-060 Stęszew	61 8134-832	Poniedziałek: 09:00-13:00, wtorek: 10:00-15:00, środa: 07:00-10:00, czwartek: 08:00-15:00, piątek: 08:00-12:00	e-mail: ppplubon.steszew@powiat.poznan.pl		Mieszkańcy miasta i gminy Stęszew
2.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Puszczykowie	Pomoc psychologiczno - pedagogiczna W tym m.in.: grupa wsparcia dla pedagogów i psychologów szkolnych - konsultacje, - poradnictwo dla nauczycieli, uczniów lub rodziców	ul. Jana Żupańskiego 2, 62-040 Puszczykowo	61 2245-168 797 523 252	Pon. - piątek : 08:00-15:00 - Terminy przyjęć otrzymuje rodzic po uprzednim zgłoszeniu tel. lub osobiście: we wtorki, środy i czwartki od 9:00 do 11:00 - przyjmowanie wniosków na Zespół Orzekający w każdy poniedziałek 14.00-16.00 i środa: 8:00-9:00	www.poradnie.powiat.poznan.pl/puszczykowo/ email: ppppuszczykowo@powiat.poznan.pl		Mieszkańcy gmin: Mosina, Komorniki, Kórnik, miasto Puszczykowo
	Filia w Kórniku	Poradnictwo psychologiczno – pedagogiczne - grupy wsparcia dla specjalistów szkolnych prowadzących terapię pedagogiczną - pomoc psychologiczno-pedagogiczna w szkołach - warsztaty, spotkania, konsultacje z rodzicami i uczniami	ul. Błażejewska 63, 62-035 Kórnik	797 523 252 61 8190-495	sekretariat: poniedziałki, środy i piątki: 08:00-14:00 (w te dni przyjmowane są zgłoszenia, wydawane są opinie i orzeczenia). - w niektóre dni placówka przyjmuje po południu, po uprzednim uzgodnieniu terminu.	email: ppppuszczykowo.kornik@powiat.poznan.pl		Mieszkańcy miasta i gminy Kórnik
3.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Swarzędzu	Udzielanie dzieciom, młodzieży, rodzicom pomocy psychologiczno-pedagogicznej - realizowanie zadań wspierających wychowawczą i edukacyjną funkcję przedszkola, szkoły w tym wspieranie nauczycieli	os. Kościuszkowców 4 62-020 Swarzędz	61 8174-951	poniedziałek: 08:00 - 17:00, wtorek: 07:30 - 19:00, środa: 08:00 - 17:00, czwartek: 08:00 - 17:00 piątek : 07:30 - 16:00	www.poradnie.powiat.poznan e-mail: pppswarzedz@powiat.poznan.pl		Mieszkańcy miasta i gminy Swarzędz oraz gminy Kleszczewo
	Filia w Kostrzynie	Pomoc psychologiczno - pedagogiczna	ul. Braci Drzewieckich 1 62-025 Kostrzyn	61 818 98 19	poniedziałek: 10:00 - 15:00, wtorek: 09:00 - 12:00, środa: 09.00 - 12.00, czwartek: 10.00 - 14.00	e-mail: pppswarzedz.kostrzyn@powiat.poznan.pl		Mieszkańcy miasta i gminy Kostrzyn
	Filia w Murowanej Goślinie	Pomoc psychologiczno - pedagogiczna	ul. Mściszewska 10, 62-095 Murowana Goślina	61 8123-621	wtorek: 07:30 - 14:30, środa: 12:00 - 15:00, piątek: 07:00 - 12:00	e-mail: pppswarzedz.murowanag@powiat.poznan.pl		Mieszkańcy miasta i gminy Murowana Goślina
	Filia w Czerwonaku	Udzielanie dzieciom i młodzieży oraz rodzicom pomocy psychologiczno-pedagogicznej	ul. Poznańska 15D/83, 62-028 Czerwonak	61 8121-454	Poniedziałek: 07:30 - 12:00, środa: 07:30 - 11:30, czwartek: 10:00 - 16:30	e-mail: pppswarzedz.czerwonak@powiat.poznan.pl		Mieszkańcy Gminy Czerwonak
	Filia w Pobiedziskach	Udzielanie dzieciom i młodzieży oraz rodzicom pomocy psychologiczno-pedagogicznej	ul. K. Odnowiciela 16, 62-010 Pobiedziska	61 8154-674	poniedziałek: 13:00 - 16:00, wtorek: 10:00 - 13:00, środa: 09:00 - 15:00, czwartek: 09:00 - 12:00	e-mail: pppswarzedz.pobiedziska@powiat.poznan.pl		Mieszkańcy miasta i gminy Pobiedziska
4.	Praktyka Lekarska Sensorium 1 Przychodnia Psychiatryczna	Poradnia zdrowia psychicznego dla dorosłych	60-185 Skórzewo, ul. Kwiatowa 37	61 663 44 80	poniedziałek, środa: 08:00-17:00, wtorek, czwartek, piątek: 08:00-15:00	e-mail: sensorium@tlen.pl		Dla osób będących w kryzysie psychicznym
5.	Specjalistyczne Centrum Medyczne Omega	Poradnia zdrowia psychicznego dla dorosłych	62-002 Suchy Las, ul. Rolna 17	61 652 16 06	poniedziałek-piątek: 10:00-18:00	e-mail: omega@omega.pl		Dla osób będących w kryzysie psychicznym
6.	Poradnia Specjalistyczna IPSIS	Poradnia zdrowia psychicznego dla dorosłych, - poradnia zdrowia psychicznego dla dzieci	62-020 Swarzędz, ul. Piaski 8	536 426 436	poniedziałek-piątek: 08:00-2000	e-mail: poradnia@ipsis.pl		Dla osób będących w kryzysie psychicznym
7.	Swarzędzkie Centrum Zdrowia Psychicznego PERSONA	Poradnia zdrowia psychicznego dla dorosłych	62-020 Swarzędz, ul. Kórnicka 75	577 820 300	poniedziałek-piątek: 08:00-2000	www.centrumpersona.pl e-mail: kontakt@centrumpersona.pl		Dla osób będących w kryzysie psychicznym
8.	Centrum wsparcia dla osób w stanie kryzysu psychicznego	Kryzysy psychiczne, stany depresyjne, myśli samobójcze	Fundacja ITAKAskr. Poczta 127 00958 Warszawa 66	800-70-2222	24 godz. przez 7 dni w tygodniu	www.linia wsparcia.pl email: porady@liniaowsparcia.pl		Dla osób będących w kryzysie psychicznym
RODZINNE/POMOC SPOŁECZNA								
9.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Programy z pomocy społecznej -rehabilitacja społeczna na rzecz osób niepełnosprawnych	ul. Słowackiego 8, 60-823 Poznań	61 8410-710	poniedziałek: 08:00-16:00, wtorek-piątek: 07:30-15:30	www.pcpr.poznan.pl email: pcpr@powiat.poznan.pl		Mieszkańcy powiatu poznańskiego
10.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Buku	Sprawy z zakresu pomocy społecznej	64-320 Buk, ul. Ratuszowa 1	61 8940-220	poniedziałek: 08:00-16:00, Wtorek-piątek: 07:00-15:00	www.opsbuk.pl e-mail: opsbuk@pomost.poznan.pl		Mieszkańcy gminy
11.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerwonaku	Sprawy z zakresu pomocy społecznej	62-004 Czerwonak, Plac Zielony 1 Punkt w Koziegłowach, ul. Poznańska 15D/82	61 812 14 88 61 812 12 79	poniedziałek.: 08:00 -16:00, wtorek-piątek: 07:15 - 15:15	www.gopszczerwonak.pl e-mail: sekretariat@gopszczerwonak.pl		Mieszkańcy gminy
12.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Dopiewie	Sprawy z zakresu pomocy społecznej	62-070 Dopiewo, ul. Konarzewska 12	61 814 80 20	poniedziałek: 09:00 -17:00., wtorek-piątek: 07:30 -15:30	www.dopiewo.opsinfo.pl e-mail: ops@dopiewo.pl		Mieszkańcy gminy
13.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Kleszczewie	Sprawy z zakresu pomocy społecznej	63-005 Kleszczewo, ul. Poznańska 5	61 817 61 30, 795 758 028	poniedziałek: 08:00 - 16:00, wtorek: 07:00 - 18:00, środa-piątek: 07:00-15:00	www.kleszczewo.pl e-mail: ops@kleszczewo.pl		Mieszkańcy gminy
14.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Komornikach	Sprawy z zakresu pomocy społecznej	ul. Stawna 7 62-052 Komorniki	61 810-82-93	poniedziałek; 08:00-16:00, wtorek-piątek: 07:00-15:00	www.komorniki.opsinfo.pl e-mail: ops@komorniki.pl		Mieszkańcy gminy

	Nazwa jednostki	Zakres poradnictwa	Adres	Telefon	Dostępność dni i godziny	www e-mail	Kryteria dostępu
15.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Kostrzynie	Sprawy z zakresu pomocy społecznej	ul. Braci Drzewieckich 1 62-025 Kostrzyn	61 81 88 860	poniedziałek: 9:00 - 17:00, wtorek-piątek: 07:00 - 15:00	www.opskostrzyn.pl email: sekretariat@opskostrzyn.pl	Mieszkańcy gminy
16.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Kórniku	Sprawy z zakresu pomocy społecznej	ul. Poznańska 34a 62-035 Kórnik	61 81 70 054	poniedziałek-piątek: 07:30-15:30	www.opskornik.pl email: ops@ops.kornik.pl	Mieszkańcy gminy
17.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Luboniu	Sprawy z zakresu pomocy społecznej	ul. Źródłana 1 62-030 Luboń	61 810 50 85 61 810 50 08	poniedziałek: 8:00 - 16:00 wtorek - piątek: 07:00-15:00 Biuro podawcze poniedziałek: 10:00 - 18:00 wtorek - piątek: 07:00 - 15:00	www.mops-lubon.pl email: mops@lubon.pl	Mieszkańcy gminy
18.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Mosinie	Sprawy z zakresu pomocy społecznej	ul. Dworcowa 4 62-050 Mosina	61 8192 082	poniedziałek: 08-16:00, wtorek - piątek: 07:00-15:00	www.ops.mosina.pl e-mail: ops@ops.mosina.pl	Mieszkańcy gminy
19.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Murowanej Goślinie	Sprawy z zakresu pomocy społecznej	ul. Dworcowa 10 62-095 Murowana Goślina	61 812 22 31	poniedziałek: 07:00 - 17:00 wtorek - czwartek: 07:00:15:00 piątek: 7:00 - 13:00	www.murowana-goslina.naszops.pl e-mail: opsmurowanag@pomost-poznan.pl	Mieszkańcy gminy
20.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Pobiedziskach	Sprawy z zakresu pomocy społecznej	ul. Wł. Jagiełły 41 62-010 Pobiedziska	61 8152-000	poniedziałek: 08:00 - 16:00 wtorek-piątek: 07:00 - 15:00	www.ops.pobiedziska.pl e-mail: ops@opspobiedziska.pl	Mieszkańcy gminy
21.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Puszczykowie	Sprawy z zakresu pomocy społecznej	ul. Wysoka 1 62-040 Puszczykowo	61 819-46-48	poniedziałek: 08:00 - 16:00 wtorek - piątek: 07:30-15:30	www.mops.puszczykowo.pl e-mail: mops@puszczykowo.pl	Mieszkańcy gminy
22.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Rokietnicy	Sprawy z zakresu pomocy społecznej	ul. Pocztowa 8 62-090 Rokietnica	61 8145-341, 693 200 609, 693 937 288	poniedziałek: 09:00 - 17:00 wtorek - piątek: 07:30-15:30	www.ops.rokietnica.pl e-mail: ops@opsrokietnica.pl	Mieszkańcy gminy
23.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Stęszewie	Sprawy z zakresu pomocy społecznej	ul. Poznańska 11 62-060 Stęszew	61 8134-062; 61 8197-124	pierwszy poniedziałek miesiąca 09.00 - 17.00 pozostałe poniedziałki 08.00 - 16.00 wtorek - piątek: 07.00-15.00	www.steszew.naszops.pl e-mail: ops@steszew.pl	Mieszkańcy gminy
24.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Suchym Lesie	Sprawy z zakresu pomocy społecznej	ul. Wojciecha Bogusławskiego 17, 62-002 Suchy Las	61 25 00 360	poniedziałek: 08:00-17:00 wtorek-piątek: 07.30-15.30	www.ops.suchylas.pl e-mail: suchylas_ops@poczta.onet.pl	Mieszkańcy gminy
25.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu	Sprawy z zakresu pomocy społecznej	ul. Poznańska 25 62-020 Swarzędz	61 651-26-50 61 651-26-53	Poniedziałek: 08:00-16:00 wtorek - piątek: 07:30 :15:30	www.opswarzedz.pl email: sekretariat@opsswarzedz.pl	Mieszkańcy gminy
26.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie Podgórny	Sprawy z zakresu pomocy społecznej	ul. Poznańska 94 62-080 Tarnowo Podgórne	61 89 59-340	poniedziałek: 08:30 - 18:00 wt. - czwartek: 07:30-15:30 piątek: 07:30 - 14:00	www.ops-tarnowopodgorne.pl email: sekretariat.ops@tarnowo-podgorne.pl	Mieszkańcy gminy
ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I INNYCH UZALEŻNIEŃ							
27.	Pomarańczowa Linia	System pomocy rodzicom, których dzieci nadużywają alkohol oraz narkotyki. Głównym celem programu jest wstępna konsultacja telefoniczna lub on-line oraz pomoc w dotarciu do specjalistycznych placówek zajmujących się tego rodzaju problematyką.	Profilaktyczno-Rozwojowy Ośrodek Młodzieży i Dzieci PROM 90-252 Łódź, ul. Jaracza 40	801 14 00 68	poniedziałek – piątek godz. 14.00-20.00	www.pomaranczowalinia.pl email: pomoc@pomaranczowalinia.pl	Osoby z problemami alkoholowymi
28.	INFOLINIA AA	W godzinach 8:00-16:00 wszystkie połączenia kierowane są do Biura Służby Krajowej AA w Warszawie W pozostałych godzinach infolinia obsługiwana jest przez Punkty Informacyjno-kontaktowe Regionów AA w Polsce.	Fundacja Biuro Służby Krajowej Anonimowych Alkoholików w Polsce 00-020 Warszawa ul. Chmielna 20 Punkt Informacyjno-Kontaktowy (PIK) „Intergrupa Wielkopolska” 60-841 Poznań ul. J. H. Dąbrowskiego 28A - Jeżyce	801 033 242 61 853 16 16	termin spotkania: 2-ga sobota miesiąca 11:00	www.aa.org.pl email: aa@aa.org.pl e-mail: wielkopolska010@aa.org.pl	Osoby z problemami alkoholowymi Obszar działania: Kiszewo, Poznań, Września, Wronki, Witkowo, Witkowo, Wągrowiec, Środa, Śrem, Szamotuły, Swarzędz , Rogoźno, Ostrołęk, Opalenica, Oborniki, Nowy Tomisz, Nekla, Mosina , Międzychód, Luboń , Kórnik , Grodzisk Wlkp., Gołańcz, Gniezno, Gębarzewo, Duszniki, Czempin, Chojno, Charcice, Buk , Skórzewo , Koziegłowy , Kostrzyn Wlkp. Lwówek, Charcice, Dopiewo, Gniezno, Książ Wlkp., Stęszew , Tarnowo Podgórne , Pobiedziska , Czarnków, Biechowo Wolsztyn.
			Intergrupa „Dolina Warty” 60-841 Poznań ul. J. H. Dąbrowskiego 28A - Jeżyce	61 853 16 16	pierwsza sobota miesiąca godz. 11:00	e-mail: dolinawarty010@aa.org.pl	Obszar działania: Białeżyń, Szamotuły, Skoki, Murowana Goślina , Poznań, Koziegłowy Pniewy, Szreniawa, Kwilcz, Luboń , Puszczykowo , Poznań, Budzyń, Ryczywół, Rokietnica , Gniezno.
29.	Wojewódzki Ośrodek Terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia	Terapia indywidualna, terapia grupowa, oraz dzienny oddział terapii uzależnień od alkoholu.	ul. Małeckiego 11 60-706 Poznań	61 866 49 58	poniedziałek-piątek: 08:00-20:00.	Brak danych	Mieszkańcy Poznania oraz powiatu poznańskiego
30.	Poznański telefon zaufania AA	Porady dla osób uzależnionych i ich rodzin	-	61 853 16 16	codziennie: 18:00-22:00	Brak danych	Osoby z problemami alkoholowymi
31.	Punkt Konsultacyjny Caritas dla Młodzieży Zagrożonej	Porady dla młodzieży zagrożonej uzależnieniem od narkotyków, alkoholu i ich rodzin	Centrum Caritas Archidiecezji Poznańskiej Rynek Wildecki 4a, 61-546 Poznań	61 835-68-51	poniedziałek: 16.00-20, wtorek, czwartek: 9.00-13.00, środa, piątek: 15.00-19.00	e-mail: uzaleznienie@o2.pl	Osoby z problemami alkoholowymi
32.	Poradnia leczenia uzależnień w Luboniu	Rozwiązywanie problemów alkoholowych	Kościuszki 53 62-030 Luboń	61 813 09 33	poniedziałki, wtorki, czwartki : 16:00-19:00, środa: 14:30-17:30, piątek: nieczynne	Brak danych	Osoby z problemami alkoholowymi
33.	Ośrodek Leczenia uzależnień i współuzależnień	Rozwiązywanie problemów alkoholowych	ul. Św. Marcin 39 61-806 Poznań	61 853 61 84	poniedziałek-piątek: 9:00-16:00	Brak danych	Osoby z problemami alkoholowymi
34.	Punkt konsultacyjny Koziegłowy	Rozwiązywanie problemów alkoholowych	ul. Poznańska 15D/82 62-028 Koziegłowy	61-812-12-79	czwartek: 15:00-18:00	Brak danych	Osoby problemami alkoholowymi
35.	Grupa wsparcia dla osób z problemami alkoholowymi Koziegłowy	Rozwiązywanie problemów alkoholowych	ul. Poznańska 15D/82 62-028 Koziegłowy	669-997-773	poniedziałek: 18:00-20:00	Brak danych	Osoby z problemami alkoholowymi
36.	Stowarzyszenie MONAR Poradnia Profilaktyki, Leczenia i Terapii Uzależnień w Poznaniu	Rozwiązywanie problemów osób z uzależnieniem	ul. Michała Sobieskiego 2 60-579 Poznań	61 868 72 27 61 867 98 04 61 867 98 03	Sekretariat: poniedziałek-piątek: 09:00-15:00, przerwa czwartek: 13:00-14:00	www.poznan.monar.org	Osoby uzależnione
PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ							
37.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Poznaniu	Prowadzenie programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy oraz psychologiczno-terapeutycznych dla ofiar przemocy.	ul. Słowackiego 8 60-023 Poznań	61-8410-710	poniedziałek: 08:00-16:00, wtorek-piątek: 07:30 - 15:30	www.pcpr.powiat.poznan.pl e-mail: pcpr@powiat.pozna.pl	Mieszkańcy powiatu poznańskiego

	Nazwa jednostki	Zakres poradnictwa	Adres	Telefon	Dostępność dni i godziny	www e-mail	Kryteria dostępu
38.	Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Kobylnicy	Pomoc osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.	ul. Poznańska 91 62-006 Kobylnica	61 8150-369, 61 8150-363	dyżury specjalistów od godz. 08:00-20:00 - pomoc prawna w zakresie rodzinno-opiekuńczym w każdą środę od godz. 09:00-12:00 po wcześniejszym umówieniu się - dyżury psychologa OIK w siedzibie PCPR możliwe po wcześniejszym umówieniu się tel. 61 8150 363	www.oikkobylnica.powiat.poznan.pl e-mail: oikkobylnica@powiat.poznan.pl	Mieszkańcy powiatu poznańskiego
39.	Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka	Poradnictwo i terapia dzieci i ich rodzin.	ul. Garbary 97/8 (Biuro) ul. Garbary 97/2 (Ośrodek) 61-757 Poznań	61 855 22 78 509 913 992	poniedziałek-piątek: 09:00-15:00	www.kopd.poznan.pl e-mail: sekretariat@kopd.poznan.pl	Dzieci i rodziny które znalazły się w sytuacji kryzysu
40.	Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie	Wsparcie, pomoc - Informacja o najbliższym miejscu pomocy w problemach domowych.	Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Al. Jerozolimskie 155 02-326 Warszawa	800 120 002 Bezpłatna infolinia	Bezpłatna infolinia czynna całą dobę - dyżury prawne w środy, 18.00-22.00 na infolinii - w poniedziałki i wtorki 17.00–21.00 pod nr telefonu: 22 666-28-50	www.niebieskalinia.info e-mail: niebieskalinia@niebieskalinia.info	Dla osób doświadczających przemocy w rodzinie
INTERWENCJA KRYZYSOWA							
41.	Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Kobylnicy	Pomoc kierowana do osób które: - ucierpiały na skutek wypadków losowych, - doświadczyły klęski żywiołowej, - doświadczyły przemocy fizycznej, psychicznej, - utraciły kogoś bliskiego lub są w trudnej sytuacji życiowej	ul. Poznańska 95 62- 006 Kobylnica	61 8150363 61 8150369	dyżury specjalistów od godz. 08:00-20:00 - pomoc prawna w zakresie rodzinno-opiekuńczym w każdą środę od godz. 9:00-12:00 po wcześniejszym umówieniu się - dyżury psychologa OIK w siedzibie PCPR możliwe po wcześniejszym umówieniu się tel. 61 8 150 363	www.oikkobylnica.powiat.poznan.pl e-mail: oikkobylnica@powiat.poznan.pl	Mieszkańcy powiatu poznańskiego
DLA OSÓB BEZROBOTNYCH							
42.	Powiatowy Urząd Pracy	Pośrednictwo pracy w tym: - poradnictwo zawodowe - porady indywidualne, grupowe, szkolenia zawodowe	ul. Czarnieckiego 9 61-538 Poznań	61 834 56 40 61 834 56 79	poniedziałek: 08.00-15.30 wtorek - piątek: 08.00-14.30	www.poznan.praca.gov.pl e-mail: kancelaria@pup.poznan.pl	Osoby bezrobotne
43.	Poznański Ośrodek Wspierania Przedsiębiorczości	Informacje dotyczące rozpoczęcia i prowadzenia działalności gospodarczej - doradztwo i konsultacje dla małych firm	ul. Klasztorna 16	61 853 21 86	poniedziałek - piątek: 09.00 - 16.00	www.powp.poznan.pl e-mail: info@powp.poznan.pl	Osoby bezrobotne
44.	Wojewódzki Urząd Pracy	Poradnictwo zawodowe, pośrednictwo pracy	ul. Szyperska 14 61-754 Poznań	61 846 38 19	poniedziałek - piątek: 07:30 - 15:30	www.wuppoznan.praca.gov.pl e-mail: wup@wup.poznan.pl	Osoby bezrobotne
45.	Infolinia Urzędów Pracy – zielona infolinia	Informacje o usługach urzędów pracy	ul. Ciepła 20 15-472 Białystok	19 524 z Polski +48 22 19524 z zagranicy	poniedziałek – piątek: 08:00-18:00	www.zielonalinia.gov.pl e-mail: biuro@zielonalinia.gov.pl	Mogą korzystać zarejestrowani poszukujący pracy oraz pracodawcy
DLA OSÓB POKRZYWDZONYCH PRZESTĘPSTWEM							
46.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Dla osób pokrzywdzonych przestępstwem	ul. Słowackiego 8 60-023 Poznań	61-8410-710	poniedziałek: 08:00-16:00 wtorek - piątek: 07:30-15:30	www.pcpr.powiat.poznan.pl e-mail: pcpr@powiat.pozna.pl	Mieszkańcy powiatu poznańskiego
47.	Ośrodek Pomocy Pokrzywdzonym Przystępstwem	Wsparcie informacyjne, psychologiczne, prawne, finansowe	Adres ośrodka prosimy sprawdzić na stronie internetowej lub w Departamencie Funduszu Sprawiedliwości	-	-	www.pokrzywdzeni.gov.pl e-mail: funduszesprawiedliwosci@ms.gov.pl	Osoby pokrzywdzone przestępstwem i ich osoby bliskie
PRAWO KONSUMENCKIE							
48.	Powiatowy Rzecznik Konsumentów	Ochrona praw konsumenta	ul. Słowackiego 8, 60-823 Poznań Parter pokój 032	61 8418-830 61 8418-831	poniedziałek: 9:30 - 16:30 wtorek - piątek: 08:00 - 15:00	www.bip.powiat.poznan.pl e-mail: rzecznik.konsumentow@powiat.poznan.pl	Prawo konsumenckie
49.	Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów	Ochrona praw konsumenckich	UOKiK Pl. Powstańców Warszawy 1 00-950 Warszawa	801 440 220 22 290 86 16	poniedziałek-piątek: 08:00-18:00	www.uokik.gov.pl e-mail: porady@dlakonsumenow.pl	Prawo konsumenckie
PRAWA PACJENTA							
50.	Wielkopolski Oddział Wojewódzki NFZ w Poznaniu	Ochrona Praw Pacjenta	ul. Piekary 14/15, 61-823 Poznań . Adres do korespondencji: 60-309 Poznań ul. Grunwaldzka 158	800-190-590 61 850 60 00	Infolinia czynna w dni powszednie, w godzinach pracy Oddziału: 08.00-16.00	www.nfz-poznan.pl e-mail: centrala@nfz-poznan.pl	Z porad może korzystać każdy kto ma poczucie łamania praw pacjenta
51.	Rzecznik Praw Pacjenta	Ochrona Praw Pacjenta	Biuro RPP ul. Młynarska 46 01-171 warszawa	800 190 590 022 532 82 43 – zapisy na poradę osobistą	poniedziałek – piątek: 08:00-18:00	www.bpp.gov.pl e-mail: kancelaria@rpp.gov.pl e-mail: rpp.gov.pl – zapisy na poradę osobistą	Z porad może korzystać każdy kto ma poczucie łamania praw pacjenta
52.	Narodowy Fundusz Zdrowia	Uprawnienia ubezpieczenia zdrowotnego: - prawa pacjenta	NFZ ul. Grójecka 186 02-390 warszawa	Infolinia Centralna 800 392 976 22 572 60 42	poniedziałek-piątek: 8:00-16:00	www.nfz.gov.pl e-mail: infolinia@nfz.gov.pl	Każda osoba objęta ubezpieczeniem
53.	Rzecznik Praw Osób Niepełnosprawnych	Ochrona praw osób niepełnosprawnych	ul. Żurawia 4A, 00- 503 Warszawa KORESPONDENCJA Nowogrodzka 1/3/5 00-513 Warszawa	801 801 015 (22) 461 60 00	Poniedziałek-piątek: 8:00-17.00	www.niepelnosprawni.gov.pl e-mail: sekretariat.bon@mrpips.gov.pl	Z porad mogą korzystać osoby niepełnosprawne, ich rodziny oraz organizacje
54.	Rzecznik Praw Dziecka - dziecięcy telefon zaufania .	Ochrona praw dziecka	Biuro RPD Przemysłowa 30/32, 00-450 Warszawa tel.: (22) 583 66 00 . fax.: (22) 583 66 96. Poniedziałek-piątek. godz.08.15-16.15.	800 121 212	poniedziałek - piątek: 8:00.15-20.00. (dzwoniąc po godzinach i w dni wolne można opisać problem i zostawić kontakt do siebie, a doradcy oddzwonią)	www.brpd.gov.pl e-mail: rpd@brpd.gov.pl	Sprawy przemocy, relacji rówieśniczych, szkolnych, rodzinnych. doświadcza problemu.
PRAWO UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH							
55.	Punkt Informacyjny ZUS I Oddział w Poznaniu	Informacje dotyczące rent, emerytur oraz składek	60-908 Poznań, ul. Dąbrowskiego 12	(22) 560 16 00	poniedziałek: 08:00-18.00 wtorek - Piątek: 08:00-15.00	www.zus.pl e-mail: cot@zus.pl	Miasto: Poznań - dzielnice: Poznań-Grunwald, Poznań-Jeżyce Gminy: Buk, Dopiewo, Komorniki, Stęszew Rokietnica, Tamowo Podgórne
56.	ZUS II Oddział w Poznaniu	Informacje dotyczące rent, emerytur oraz składek	61-361 Poznań, ul. Staroleścka 31	(22) 560 16 00	poniedziałek: 08:00-18.00 wtorek - piątek: 08.00-15.00	www.zus.pl e-mail: cot@zus.pl	Zasięg terytorialny: Miasto: Poznań - dzielnice: Poznań-Nowe Miasto Gminy: Czerwonak, Kleszczewo, Kostrzyn, Kórnik, Murowana Goślina, Pobiedziska, Swarzędz
57.	ZUS I Inspektorat	Informacje dotyczące rent, emerytur oraz składek	61-512 Poznań ul. Fabryczna 27/28	(22) 560 16 00	Poniedziałek: 08:00-18:00 Wtorek-piątek: 08:00-15:00		Luboń, Puszczykowo, Mosina, Suchy Las
58.	Centrum Obsługi Telefonicznej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych	Zakres informacji: - pomoc techniczna, - składki, - renty - emerytury		(22) 560 16 00	poniedziałek-piątek: 07.00 -18.00	www.zus.pl e-mail: cot@zus.pl	Adresaci porad: - ubezpieczeni, - płatnicy, - lekarze

	Nazwa jednostki	Zakres poradnictwa	Adres	Telefon	Dostępność dni i godziny	www	e-mail	Kryteria dostępu
PRAWO PRACY								
59.	Okręgowa Inspek- cja Pracy	Porady z zakresu prawa pracy	ul. Marcelińska 90 60-324 Poznań tel. 61 628 40 00 (centrala)	Porady udzielane są telefonicznie przez Centrum Porad- nictwa Państwowej Inspekcji Pracy w dni robocze od godz. 09:00-15:00: - 801 002 006 dla tel. stacjonarnych - 459 599 000 dla tel. komórkowych	poniedziałek-piątek: 09:00-15:00	www.poznan.pip.gov.pl e-mail: kancelaria@poznan.pip. gov.pl		Prawo pracy
60.	Centrum Poradnic- twa Państwowej In- spekcji Pracy (PIP)	Porady z zakresu prawa pracy	Główny Inspektorat Pracy ul. Barska 28/30 02-315 Warszawa. tel. 22 391 82 15	- 801 002 006 (dla tel. stacjonarnych.) - 459 599 000 (dla tel. komórkowych.) - 22 391 83 60 (dla obywateli Ukrainy zatrudnionych na tere- nie RP). Koszt połączenia zgodnie z taryfą operatora. Uwaga! naliczane są koszty za czas oczekiwania na połączenie	poniedziałek-piątek: 8:00-16:00	www.bip.pip.gov.pl, e-mail: kancelaria@gip.pip.gov.pl		
PRAWO PODATKOWE								
61.	Pierwszy Urząd Skarbowy w Po- znaniu	Informacje po- datkowe	ul. Dolna Wilda 80 61-501 Poznań	61 657 87 87	poniedziałek: 07:30-18:00 wtorek-piątek: 07:30 - 15:30	www.wielkopolskie.kas.gov.pl e-mail: 1us.poznan@mf.gov.pl		Gminy podlegające pod Naczelnika Pierw- szego Urzędu Skarbowego: Buk, Czer- wonak, Dopiewo, Komorniki, Kostrzyn, Kleszczewo, Kórnik, Mosina, Murowana Goślina, Pobiedziska, Stęszew, Swarzędz
62.	Urząd Skarbowy Po- znań Wilda	Informacje po- datkowe	ul. Dolna Wilda 80 B 61-501 Poznań	61 83 28 800	poniedziałek: 7:30-18:00 wtorek-piątek: 7:30-15:30	www.wielkopolskie.kas.gov.pl e-mail: us.poznan-wilda@mf.gov.pl		Pod naczelnika Urzędu Skarbowego Po- znań –Wilda podlegają mieszkańcy gmin: Puszczykowo i Luboń
63.	Urząd Skarbowy Poznań-Jeżyce	Informacje po- datkowe	ul. Strzelecka 2/6 61-845 Poznań	61 64 71 800	Poniedziałek: 7:30-18:00 wtorek-piątek: 7:30-15:30	www.wielkopolskie.kas.gov.pl e-mail: us.poznan-jezyce@mf.gov.pl		Pod naczelnika Urzędu Skarbowego Po- znań –Wilda podlegają mieszkańcy gmin: Rokietnica i Tarnowo Podgórne
64.	Urząd Skarbowy Po- znań Winogrody	Informacje po- datkowe	ul. Wojciechowskiego 3/5 60- 685 Poznań	61 82 70 100	Poniedziałek: 7:30-18:00 wtorek-piątek: 7:30-15:30	www.wielkopolskie.kas.gov.pl e-mail: us.poznan-winogrody@ mf.gov.pl		Pod naczelnika Urzędu Skarbowego Po- znań –Wilda podlegają mieszkańcy gmi- ny Suchy Las
65.	Krajowa Informacja Skarbowa	Informacje po- datkowe	ul. Teodora Sixta 17 43-300 Bielsko-Biała	801 055 055 z tel. stacjonarnych 22 330 03 30 z tel. komórkowych + 48 22 33 00 330 z tel. zagranicznych	poniedziałek-piątek 07.00-18.00	www.kis.gov.pl		Z porad może skorzystać każdy podatnik
DLA OSÓB BĘDĄCYCH W SPORZE Z PODMIOTAMI RYNKU FINANSOWEGO								
66.	Rzecznik Finansowy (Ubezpieczonych)	Prawa ubezpie- czonych	Biuro Rzecznika Finanso- wego Al. Jerozolimskie 87 02-001 Warszawa.	Ubezpieczenia gospodarcze (22) 333 73 28 Ubezpieczenia Społeczne, OFE ZUS (22) 333 73 26 lub (22) 333 73 27 Ubezpieczenia bankowe i rynku kapitałowego (22) 333 73 25	poniedziałek- piątek: 08:00-18.00 poniedziałek-piątek: 11:00-15:00 poniedziałek-piątek: 08:00-16:00	Porady e-mail: porady@ rf.gov.pl (czas oczekiwania na odpo- wiedź e-mailową ok.2 tygodni) www.rf.gov.pl e-mail: biuro@rf.gov.pl		Osoby ubezpieczone i w sporze dotyczą- cym ubezpieczeń
INNE								
	WWW.OBYWATEL.GOV.PL				Informacje i usługi przyjazne obywatelom portal Ministerstwa Cyfryzacji			
67.	Rzecznik Praw Obywatelskich	Ochrona praw obywatelskich	Biuro RPO Al. Solidarności 77. 00-090 Warszawa	800 676 676	poniedziałek: 10.00-18:00 wtorek-piątek: 08.00-16.00	www.rpo.gov.pl biurorzecznika@brpo.gov.pl		Może zgłosić się każdy, kto uważa, że jego prawa są naruszone

CZĘŚĆ II: NIEODPŁATNA POMOC PRAWNA I NIEODPŁATNE PORADNICTWO OBYWATELSKIE

ZAPISY na wizyty pod numerem telefonu: 61 8410-797 lub drogą elektroniczną na adres: pomocprawna@powiat.poznan.pl Osoby, które ze względu na niepełnosprawność ruchową nie są w stanie przy-
być do punktu lub osoby doświadczające trudności w komunikowaniu się mogą otrzymać poradę przez telefon lub przez Internet. Bliższe informacje pod numerem podanym do zapisów.
Z porad może skorzystać każda osoba, której nie stać na odpłatną pomoc prawną i która złoży stosowne oświadczenie.

NIEODPŁATNA POMOC PRAWNA								
	PROWADZĄCY	ADRESY DYŻURÓW	DNI I GODZINY	SPECJA- LIZACJA (o ile okre- ślono)	lokal dogod- ny dla osób na wózkach inwalidzkich	DANE KONTAKTOWE	WWW	
68.	Radcowie Prawni	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej ul. Wysoka 1, 62- 040 Puszczykowo Punkt prowadzony przez Radców Prawnych oraz Adwokatów	poniedziałek - piątek: 11.00 - 15.00		tak	Rejestracja: 61 8410-797 pomocprawna@powiat. poznan.pl	www.bip.powiat.poznan. pl/3588,nieodplatna-pomoc- prawna	
		Ośrodek Pomocy Społecznej ul. Poznańska 25, 62-020 Swarzędz	poniedziałek – piątek: 13.00 - 17.00		tak			
		Ośrodek Pomocy Społecznej, Budynek „C” Urzędu Gminy ul. Poznańska 94, 62-080 Tarnowo Podgórne	poniedziałek: 14:00-18:00, wtorek, środa, czwartek: 11:00-15:00, piątek: 10:00-14:00		tak			
		Ośrodek Kultury ul. J. III Sobieskiego 97 62-030 Luboń	poniedziałek: 8:00-12.00, wtorek, środa: 11.00-15.00, czwartek, piątek: 10.00-14.00		tak			
69.	Punkty Organizacji Pozarządowej Pol- skie Centrum Mediacji Oddział w Po- znaniu ul. Mickiewicza 33/22, 60-837 Poznań Porady udzielane są przez radców prawnych i adwokatów.	Urząd Miejski ul. Poznańska 11, 62-060 Stęszew	poniedziałek - piątek: 11.00 - 15.00		tak	Rejestracja: 61 8410-797 pomocprawna@powiat. poznan.pl	www.bip.powiat.poznan. pl/3588,nieodplatna-pomoc- prawna	
		Biblioteka Publiczna ul. Poznańska 16, 62-095 Murowana Goślina	poniedziałek: 9.30-13.30, wtorek, czwartek: 14:00-18:00, środa, piątek: 10:00-14:00		tak			
		Siedziba Straży Gminnej w Koziegłowach, oś. Leśne 16, 62-028 Koziegłowy	poniedziałek, wtorek, czwartek: 14:00 -18:00, środa, piątek: 11:00-15:00		tak			
		Urząd Gminy Komorniki, ul. Stawna 1, 62-052 Komorniki	poniedziałek: 12:30 -16:30, wtorek: 10:00- 14:00, środa: 10:00-14:00, czwartek: 07:15 11:15, piątek: 08:00-12:00		tak			
		Ośrodek Pomocy Społecznej ul. Władysława Jagiełły 41, 62-010 Pobiedziska	poniedziałek-piątek: 11:00-15:00		tak			
70.	Organizacja Pozarządowa: Fundacja „ Taurus ”, Osiedle Stare Zegrze 143/10, 61-249 Poznań	Urząd Miejski ul. Dworcowa 5, 62-025 Kostrzyn	poniedziałek, środa, piątek: 12:00-16:00, wtorek, czwartek: 08:00-12:00 Porady udzielane są przez radców praw- nych.		tak	Rejestracja: 61 8410-797 pomocprawna@powiat. poznan.pl	www.bip.powiat.poznan. pl/3588,nieodplatna-pomoc- prawna	
		Klub Soleccki ul. Szamotulska 7 62-090 Cerekwica, gm. Rokietnica	poniedziałek, wtorek, piątek: 10:00-14:00, środa: 14:00-18:00, czwartek: 15:30-19:30 Porady udzielane są przez radców praw- nych.		tak			
72.	Adwokaci	Ośrodek Pomocy Społecznej ul. Konarzewska 12, 62-070 Dopiewo	poniedziałek-piątek: 09:00-13:00		tak	Rejestracja: 61 8410-797 pomocprawna@powiat. poznan.pl	www.bip.powiat.poznan. pl/3588,nieodplatna-pomoc- prawna	
		Urząd Miejski Pl. 20 Października 162-050 Mosina	poniedziałek: 13:00-17:00, środa, piątek: 11:30-15:30, wtorek, czwartek: 09:00-13:00		tak			
		Kino „Wielkopolanin” ul. Plac Stanisława Reszki 29, 64-320 Buk	poniedziałek, środa, czwartek, piątek: 10:00- 14:00, wtorek: 13:00-17:00		tak			

„Pies i ja” w rysunkach dzieci

Edukacja

Aż 165 prac napłynęło na konkurs plastyczny zatytułowany „Pies i ja”, zorganizowany przez Schronisko dla Zwierząt w Skałowie. Ten konkurs był częścią akcji edukacyjnej pod taką samą nazwą.

– Od początku naszego istnienia prowadzimy tego typu projekty. Mają one nauczyć dzieci bezpiecznego obcowania z psami, choć nie tylko. Przy okazji pokazujemy im, jak działa nasze schronisko. Akcję „Pies i ja”, przy wsparciu powiatu poznańskiego, organizowaliśmy już po raz drugi. Polega ona na tym, że praktycznie każdego tygodnia, przez cały rok, przyjeżdżają do nas dzieci z okolicznych szkół. W sumie, w ostatnich miesiącach, odwiedzili nas uczniowie z piętnastu placówek z pięciu gmin – mówi dyrektor schroniska Paweł Kubiak.

Taka wizyta rozpoczyna się półtoragodzinnymi zajęciami edukacyjnymi. – Opowiadamy na nich choćby o pięciu zasadach, jakie obowiązują w kontaktach z psami. Przyjaznym, prostym językiem mówimy, jak się należy z nimi witać, jakich zachowań unikać, by

FOT. TOMASZ SIKORSKI

nie były wobec nas agresywne. Podczas takiego spotkania staramy się także poruszać temat bezdomnych psów. Skąd się biorą i co zrobić, aby było ich jak najmniej – zdradza Tomasz Dębski, członek Stowarzyszenia Przyjaciół Schroniska dla Zwierząt w Skałowie, który koordynował akcję.

Dzieci, które przyjeżdżały do Skałowa, mogły też z bliska zobaczyć, jak działa schronisko. – Pokazywaliśmy im pomieszczenia, które zajmują zwierzęta, hotel dla psów, specjalny wybieg,

a nawet cmentarz – dodaje Paweł Kubiak. Uczestnicy projektu „Pies i ja” mieli też okazję zaprezentować swoje zdolności plastyczne. – Zorganizowaliśmy specjalny konkurs, który przeszedł nasze najśmielsze oczekiwania. Prac było bowiem całkiem mnóstwo i wszystkie były świetne. Jury miało naprawdę twardy orzech do zgryzienia, wybierając te najlepsze – zapewnia dyrektor.

Laureatów trzeba było jednak wyłonić. – Uznaliśmy, że nie będziemy wartościować poszczególnych

prac, przyznając dziesięć wyróżnień. A właściwie jedenaście, ponieważ jedną pracę wybrałem dodatkowo – śmieje się Paweł Kubiak, który podkreślał też pomyślność i wyobraźnię małych artystów. Wśród wyróżnionych byli uczniowie szkół podstawowych z Robakowa, Siekierki, Kostrzyna, Paczkowa, a także przedszkoli „Kompas” ze Swarzędza oraz „Mali Einstein” z Nekli. Tym ostatnim tak się spodobało w Skałowie, że wirtualnie adoptowali jednego z psików.

Tomasz Sikorski

Plaszcz serdeczności...

Wolontariat

W Szpitalu w Puszczykowie od blisko sześciu lat jest miejsce, które łączy specyfikę oddziału szpitalnego z warunkami możliwie najbardziej zbliżonymi do domowych. To oddział opieki paliatywno-hospicyjnej, w którym nieuleczalnie chorym pacjentom do końca ich dni próbuje się zapewnić jak najgodniejsze warunki. Skąd pochodzi nazwa medycyna paliatywna? Pallium - to po łacinie płaszcz. Płaszcz serdeczności, cierpliwości, wyrozumiałości, którym można otoczyć pacjentów i ich rodziny w niezwykle trudnym momencie życia.

Niezwykle ważnym ogniwem w tym procesie odchodzenia są wolontariusze. To właśnie oni stosownie do swoich możliwości czasowych wykonują różne prace pomocnicze, a czasem po prostu tylko są. Ich obecność, ich energia, ich uśmiech i cierpliwość dla chorego i jego rodziny jest bezcenna! Wolontariuszem może zostać każdy z nas, w każdej niemal dziedzinie życia społecznego. Wszędzie tam, gdzie taka pomoc jest potrzebna. W Polsce pojęcie wolontariatu stało się popularne w okresie przemian lat 80., gdy zaczęło tworzyć się społeczeństwo obywatelskie.

W kwietniu 2003 roku powstała ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Ustawa jednak tylko w ogólnych zarysach precyzuje, dziedziny działań dla wolontariuszy. Reszta to inicjatywy oddolne. Co zrozumiałe, jak w każdym wspólnotowym działaniu, konieczny jest lider. W Szpitalu w Puszczykowie to koordynator. To osoba, która zna środowisko, lubi i chce pracować, ma umiejętności kierownicze, a przede wszystkim lubi ludzi i ma predyspozycję do pracy z nimi.

– Wszystkie osoby chętne do pomocy wolontaryjnej zapraszamy do współpracy. Co ważne, nie są wymagane od Państwa umiejętności medyczne! Dla wszystkich chętnych oferujemy bezpłatne szkolenia i wsparcie w działaniu. Wszystkich, którzy chcieliby zostać wolontariuszem lub chcą pogłębić swoją wiedzę z zakresu opieki nad chorymi zapraszamy w każdą drugą sobotę miesiąca o godz. 14.00 na spotkania szkoleniowe. Odbývają się one w sali wykładowej Szpitala – czytamy na stronie placówki z Puszczykowa (www.szpitalpuszczykowo.pl/pl/wolontariat). Tam też więcej informacji.

Marzena Rutkowska-Kalisz

Misy, potańcówka i okolice bluesa

Kultura

Koncert duetu Pola Chobot & Adam Baran był punktem kulminacyjnym szóstej edycji trzydniowych Kleszczewskich Zaduszek z Kulturą. Organizatorzy z Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu, jak co roku, zadbali o klimatyczny, kameralny i wysmakowany program. Impreza rozpoczęła się dość przewrotnie, bo od... wy-ciszenia przy relaksujących dźwiękach mis tybetańskich i instrumentów etnicznych. Podobnie było zresztą w poprzednich latach...

Nowością była za to potańcówka. Ci, którzy na nią przyszli mogli się sprawdzić w oberkach, polkach czy wielkopolskich wiewiórkach. A wszystko to pod czujnym okiem animatorów. Najważniejsze w tym wszystkim były jednak nie umiejętności, ale dobra zabawa. Dobrej zabawy nie brakowało również podczas koncertu duetu Pola Chobot & Adam Baran, którzy w Kleszczewie promowali swoją wydaną w tych dniach debiutancką płytę.

– Artyści mimo skrajności charakterów tworzą jeden dziki organizm muzyczny. Piosenki, które tworzą, swą prostotą i transowością nawiązują do bluesa, często jednak wykraczając poza jego klasyczną formę. Pola jest wokalistką oraz autorką tekstów. Adam to gitarzysta i kompozytor – opisują muzyków organizatorzy Zaduszek. Dodajmy, że w ubiegłym roku Europejska Unia Bluesa, z siedzibą w Brukseli, przyznała dwójce muzyków stypendium. (ts)

FOT. GOKIS KLESZCZEW

Seniorzy dobrze czują się na scenie

Teatr

Grupy teatralne z Dopiewa, Lisówek, Poznania, Biedruska, Stęszewa, Przeźmierowa, Buku, Opalenicy oraz Grodziska wystąpiły podczas dwunastej edycji „Dopiewskiej Jesieni Teatralnej”, która tradycyjnie już odbyła się w sali widowiskowej w Konarzewie. – Impreza ma na celu przede wszystkim popularyzację dorobku amatorskich grup teatralnych, propagowanie tej formy sztuki, a także inspirowanie i szukanie nowych form pracy z seniorami – mówi Elżbieta Nowicka, dyrektor Gminnej Biblioteki Publicznej i Centrum Kultury w Dopiewie, które jest organizatorem imprezy.

I to się udaje, ponieważ z roku na rok zwiększa się liczba zespołów chcących wziąć udział w przeglądzie. W tym roku do Konarzewa przybyło ich dziewięć. Co ważne, w tym przypadku ilość idzie w parze z jakością, bo poziom prezentowanych przedsta-

FOT. ANNA SKALSKA

wień był bardzo wysoki. Doceniło to jury, oceniające prezentowane sztuki. Miały one różnorodną tematykę, od scenek kabaretowych poprzez klasyczne do narodowych. Zdaniem jurorów najbardziej wartościową kreację aktorską zaprezentowała Anna Świderek z Grupy Teatralnej Wesoła Gromada ze Stęszewa. – Ujęła wszystkich swoim monologiem oraz śpiewem. I to do niej właśnie trafiła „Danuśka”, czyli nagroda główna imprezy. Pani Ania otrzymała ją za osobowość sceniczną – zdradza dyrektor Ośrodka. W tym roku

„Danuśki” przyznano jednak dwie. Ta druga powędrowała do Bogusławy Róg. – To córka Danuty Kachlickiej, czyli patronki nagrody – dodała.

Przypomnijmy, że Danuta Kachlicka to postać wyjątkowa dla tego przeglądu. Aktorka, przez długi czas związana z działającą przy bibliotece w Dopiewie, grupą teatralną „Baj”. – Była osobą zawsze uśmiechniętą, przyjaźnie nastawioną do ludzi, która niestety przegrała walkę z chorobą. O teatrze zawsze mówiła „mój drugi dom” – wspomina Elżbieta Nowicka. (aj)

FOT. MACIEJ PAWLIK

Zadecydowała dogrywka

Piłka ręczna

W Rokietnickim Ośrodku Sportu odbył się powiatowy finał Licealiady w piłce ręcznej dziewcząt, rozgrywany w ramach sportowego współzawodnictwa szkolnego w powiecie poznańskim. Najlepsze w tej rywalizacji okazały się młode szczypior-nistki z Zespołu Szkół nr 1 w Swarzędzu i to one zapewniły sobie przepustkę do fazy rejonowej. Drugie miejsce zajęła ekipa Zespołu Szkół w Rokietnicy.

– Dla nas to spory sukces, choć nie ukrywam, że była szansa na coś więcej. O tym, że zajęliśmy drugą lokatę zadecydowała przecież dogrywka i jedna bramka. Ten mecz był zresztą do wygrania, ale jak to w spo-

recie bywa, w kluczowych momentach zabrakło nam trochę szczęścia. Piłka po prostu nie chciała wpaść do bramki – oceniła Magdalena Statucka, nauczycielka wychowania fizycznego z Rokietnicy i jednocześnie kierownik zawodów.

– Najważniejsze jednak, że dziewczyny chcą trenować, i w porównaniu z ubiegłorocznymi rozgrywkami, zrobiły spory postęp. Widać, że grają coraz lepiej i ta gra sprawia im sporo przyjemności – dodała. Trzecią lokatę w powiatowym finale wywalczyły piłkarki ręczne z Liceum Ogólnokształcącego z Puszczykowa, a czwartą z Zespołu Szkół w Mosinie.

Maciej Pawlik

Dyscyplina nabierająca rozmachu

Badminton

Dziewczyny z Zespołu Szkół w Kleszczewie oraz chłopcy ze Szkoły Podstawowej w Kamionkach wygrali drużynowy finał Igrzysk Młodzieży Szkolnej Powiatu Poznańskiego w badmintonie. – Te wyniki nie są żadną niespodzianką – twierdzi Marzena Świerczyńska z UKS Baranowo, organizatorka finałowej rywalizacji. Bo to właśnie w Szkole Podstawowej im. Polskich Noblistów w Baranowie odbyła się decydująca rozgrywka. Uczestniczyło w niej po pięć najlepszych szkół w powiecie.

– Finał poprzedziły rozgrywki gminne. W tym roku w Igrzyskach Młodzieży Szkolnej rywalizują uczniowie urodzeni w roku 2007 i młodszy. Jaki był poziom turnieju? Zróżnicowany, ponieważ w takich zawodach spotykają się dzieci, które trenują badminton już od pięciu czy sześciu lat, z rówieśnikami, którzy dopiero niedawno rozpoczęli przygodę z tym sportem. Poznali badminton na zajęciach wychowania fizycznego i póki co grają tylko rekreacyjnie. I tę różnicę poziomów widać – mówi trener Jakub Janaszek z PTS Puszczykowo.

Ci najlepsi w powiatowym finale jednak nie zawiedli i pokazali klasę. – Poziom niektórych pojedynków

był naprawdę bardzo wysoki. Ale też Maja Kurasiak, Olga Kosmowska, Zuzia Nowakowska, Tadeusz Janaszek czy Olek Leciej to zawodnicy, którzy mogą coś w polskim badmintonie osiągnąć. Taką mamy nadzieję. W powiecie są zresztą ośrodki bardzo mocne w tej dyscyplinie sportu. Mam tutaj na myśli Baranowo, Przeźmierowo, Puszczykowo, Kamionki czy Kleszczewo. A tych ośrodków przybysza – dodaje szkoleniowiec.

Wyniki dziewcząt: 1. Zespół Szkół Kleszczewo, 2. Szkoła Podstawowa im. Polskich Noblistów Baranowo, 3. Szkoła Podstawowa Szczodrzykowo, 4. Szkoła Podstawowa nr 2 Luboń, 5. Szkoła Podstawowa nr 3 Swarzędz.

Wyniki chłopców: 1. Szkoła Podstawowa Kamionki, 2. Szkoła Podstawowa nr 1 Puszczykowo, 3. Szkoła Podstawowa im. Polskich Noblistów Baranowo, 4. Szkoła Podstawowa nr 3 Swarzędz, 5. Szkoła Podstawowa nr 2 Luboń.

dował wygrany 3:2 mecz z Puszczykowem. Dla tych drugich to była jedyna porażka w całym turnieju – relacjonuje Marzena Świerczyńska.

– Nieco inaczej wyglądała rywalizacja wśród dziewczyn. Tam zdecydowanie najlepsze były zawodniczki z Zespołu Szkół w Kleszczewie, które wygrały wszystkie swoje mecze po 3:0. Drugie miejsce zajęły dziewczyny ze szkoły w Baranowie, które oprócz porażki z późniejszymi triumfatorkami, także nie miały problemów z pokonaniem reszty rywali. Można powiedzieć, że te dwa zespoły były poza zasięgiem reszty ekip – uważa trenerka z Baranowa. Na koniec dodajmy, że do fazy rejonowej awansowały po cztery najlepsze drużyny.

Tomasz Sikorski

FOT. TOMASZ SIKORSKI

Faworyt stracił zaledwie jedną bramkę

Unihokej

Nie było niespodzianki w powiatowym finale Igrzysk Młodzieży Szkolnej w unihokeju, w którym rywalizowali chłopcy urodzeni w roku 2005 i 2006. Turniej zakończył się bowiem pewnym zwycięstwem faworytów, czyli uczniów ze Szkoły Podstawowej w Gułtowach. Gospodarze wygrali wszystkie swoje mecze, strzelając rywalom aż dziewiętnaście bramek, a tracąc przy tym tylko jedną!

– Cóż, w powiecie mamy bardzo mocną pozycję. Jesteśmy wprawdzie małą szkołą z małego miasteczka, ale unihokej ma u nas już bogate tradycje – mówi Krzysztof Zawadzki, trener

FOT. TOMASZ SIKORSKI

zwycięskiej, choć bardzo skromnej liczebnie ekipy. – W tym roczniku nie mam zbyt wielu chłopców, bo zwyczajnie nie ma ich skąd wziąć. W efekcie musimy

Komplet wyników: SP Pecna – SP Kicin 1:0, SP Radzewo – SP Gułtowy 0:6, SP Pecna – SP Radzewo 5:2, SP Gułtowy – SP Kicin 4:0, SP Kicin – SP Radzewo 2:5, SP Gułtowy – SP Pecna 9:1.

sobie radzić, mając na ławce rezerwowych tylko jednego zawodnika – dodał szkoleniowiec.

Mimo tych kadrowych problemów, uczniowie ze szkoły w Gułtowach świetnie sobie radzą w rozgrywkach młodzieżowych. I to nie tylko na szczeblu powiatowym. – W ubiegłym roku wygraliśmy praktycznie wszystko w Wielkopolsce i do tego zostaliśmy wicemistrzami kraju w tej ka-

tegorii wiekowej. Teraz gramy młodszym rocznikiem, więc o powtórzenie takich sukcesów łatwo nie będzie. Ale też tani skóry nie sprzedamy. Nawet w konfrontacjach z liczniejszymi ekipami – zapewnia Krzysztof Zawadzki.

W najważniejszym meczu turnieju jego podopieczni pokonali uczniów Szkoły Podstawowej w Pecnej 9:1. Ci ostatni wcześniej wygrali jednak dwa spotkania i ostatecznie zajęli drugie miejsce w zawodach, również dające awans do fazy rejonowej rozgrywek w unihokeju. Dalsze lokaty przypadły drużynom Szkoły Podstawowej w Radzewie oraz Szkoły Podstawowej w Kicinie.

Tomasz Sikorski

Udany finisz Unii Swarzędz

Piłka nożna

Grupa wielkopolska piłkarskiej IV ligi zakończyła pierwszą część sezonu. Znakomitym finiszem rundy jesiennej popisali się piłkarze Unii Swarzędz, którzy wygrali 3:0 na trudnym terenie w Trzciance. Po tym efektownym zwycięstwie „Duma Swarzędza” awansowała na drugie miejsce w tabeli i ma zaledwie punkt straty do prowadzącego LKS Gołuchów.

Zima w Swarzędzu będzie zatem spokojna, a trener Patryk Kniat i jego podopieczni mogą już myśleć, jak skutecznie powalczyć o awans do III ligi. Bo na pewno jest on w zasięgu ekipy z powiatu poznańskiego. Cały czas w walce o ten awans li-

czą się również piłkarze Tarnovii. Ekipa z Tarnowa Podgórnego w ostatniej jesiennej kolejce zremisowała 2:2 w Ostrowie i tamtejsza Ostrowia. Podział punktów sprawił, że Tarnovia przerwe w rozgrywkach spędzi na czwartym miejscu w tabeli, mając tylko dwa oczka mniej od lidera.

Większe straty ma już Kotwica Kórnik, która w tej serii spotkań przegrała 0:1 na własnym boisku z Victorią Ostrzeszów. Po tej porażce Kotwica spadła na jedenaste miejsce, mając jednak sporą przewagę nad drużynami z dołu tabeli. Można zatem pokusić się o stwierdzenie, że runda jesienna była bardzo udana dla drużyn z powiatu poznańskiego. (ts)